

Over het Schone in organisaties

Van Plato kennen we de driedeling in 'grote' filosofische thema's:

- Ethiek: het goede
- Epistemologie: het ware
- Esthetica: het schone

In organisaties gaat het doorgaans alleen over 'het goede' en het 'ware'. Denk aan integriteitsvraagstukken (ethiek) of aan wat een beste of juiste oplossing is voor een probleem. Kun je ook naar organisatievraagstukken kijken vanuit 'het Schone'? En daarmee bedoel ik niet de esthetica in de betekenis van bijvoorbeeld de inrichting van gebouw met mooie kunst.

In het vakblad Management & Consulting herfst 2020 (nr. 3/2020) wordt in dat themanummer gepleit voor de (her)waardering van 'Het Schone' in organisaties. Met bronvermelding haal ik er inspiratie uit.

Als het gaat om schoonheid in organisaties kun je juist niet om 'het lelijke' heen.

Over schone schijn

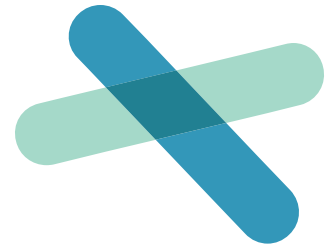
Het in stand houden van 'de schone schijn'; je komt als adviseur té dichtbij en dát wordt niet op prijs gesteld en iedereen loopt om de olifant heen en dat wordt ook van jón verwacht. Hier komen 'het ware', 'het goede' en het 'schone' samen. De waarheid mag niet gezegd worden, je wordt mogelijk 'onethisch' onder druk gezet; we hebben het toch goed met elkaar? En dus houden we de schone schijn op. Wat zijn jouw (mijn) eigen ethische en professionele afwegingen, te doen en niet te doen. Wat voor adviseurs op gaat, geldt natuurlijk ook voor elke medewerker hoog en laag in de organisatie.

Zou je met het benoemen van 'het Lelijke' ook 'Het Schone' kunnen blootleggen? Daarmee kom ik op het volgende.

In het lelijke zit juist het Schone

Een adviseur, tevens kunstenaar (Jouke Kruijer, zie bron) geeft daarvan een mooi voorbeeld uit zijn praktijk. Hij had de opdracht om de bedrijfsprocessen in een verffabriek naar een hoger plan te brengen, in combinatie met een cultuurverandering. Er was ongenoegen in de fabriek over van alles wat mis ging in de logistiek maar ook over bijvoorbeeld het vele morsen van verf wat een troep veroorzaakte.

Dat beeld begon te kantelen toen Kruijer er anders naar ging kijken en er vrijelijk over praatte. Hij genoot van al die gemorste verfspetters als een kunstwerk. En toen (citaat): "tot mijn verbazing begonnen productiemedewerkers mij na verloop van tijd

attent te maken op dergelijke 'schitterende ongelukken'. Waarom vind je dit mooi vroeg aan aantal van hen. Mijn antwoord: 'omdat het echt is' "

En vandaaruit ontstonden er andere gesprekken en inzichten, niet zozeer over die verf maar er stond ruimte om andere zaken te bespreken 'van fout naar waar, via mooi'.

Tweede citaat: "door tijd te nemen en stil te staan leerden we de schoonheid van elkaars ongemak te herkennen. Het jarenlange gekoesterde oordeel over de ander werden spetvlekken waar je gefascineerd naar kon kijken".

Wat mooi! Schoonheid is dus geen luxe maar een bron van kracht (bron: artikel Verheij), kennis, waarneming en ervaring, alsook in het waarderen en omdenken van 'het lelijke'.

Hoe zit dat in de zorg en onderwijs?

In zeker zin is het voorgaande natuurlijk te gemakkelijk gezegd in de zorg. 'De lelijkheid' van een medische fout met onherstelbare schade voor de patiënt kun je niet zomaar omkeren in....

Maar toch. Het is algemeen bekend dat er minder klachten en minder tuchtzaken van patiënten plaats vinden als professionals hun fout durven te erkennen en niet 'verdoezelen'. Kortom, 'het lelijke' op tafel durven leggen kan juist iets moois brengen. Ook kan verwezen worden naar het boek van Ellen de Visser over 'die ene patiënt' die de visie van de arts op zijn vak (of op zijn eigen leven) veranderde. Er ontstaat iets moois (het schone) bij die arts of tussen arts en patiënt omdat dankzij die patiënt de arts zich bewust wordt van zijn eigen ongemak, zijn negatieve vooroordeel etc. De arts durft het bij zichzelf onder ogen te zien. Eenzelfde verhalen lezen we nu in de maandag-bijlage van de Volkskrant over bijvoorbeeld die ene 'vervelende' leerling die de visie van de leraar definitief verandert (ten positieve).

Wat in de relatie patiënt – professional of relatie leerling – leraar aan de orde kan zijn, kun je doortrekken naar organisaties. Durven we (bestuurders en managers) het ongemak, de smetvlekken onder ogen te zien en bespreekbaar te maken in plaats van weg polijsten? Het Schone zou dan wel eens juist blootgelegd kunnen worden. En zou met wegdrukken van die smetvlekken in de organisatie, juist ook 'Het Schone' uit beeld raken? Wel eens een gepolijste eik gezien? De oneffenheden, de knoedels, de scheuren etc, die maken de boomstam juist zo mooi, toch?

Tot slot

De schoonheid (en anekdotisch) van het kortste adviesgesprek, met één zin: Adviseur zit nietsvermoedend in het bedrijfsrestaurant van klant te werken bij gebrek aan een werkplek. Een medewerker komt langslopen en begint een lang relaas. Adviseur luistert en zegt: 'Dat is een mogelijke, maar niet noodzakelijke zienswijze'. Reactie: 'Verrek, je hebt gelijk, ik hoef er niet zo naar te kijken.' En weg is hij. (bron: artikel Reitsma en Van der Werf)

Bronnen:

- Elsbeth Reitsma en Marlous van der Werf: Of zullen we gewoon zeggen: Mooi hè?!
In: Management en Consulting, nr 3/2020
- Tanja Verheij: Schoonheid als bron van kracht en als 'organisatieprincipe'. In:
Management en Consulting, nr 3/2020
- Ellen de Visser, Die ene patient: artsen over de patient die hun leven voor altijd
veranderde, 2019 Anbo/Anthos
- Jouke Kruijer: Uit de kunst: als het niet mooi is, ben je niet dichtbij genoeg. In:
Management en Consulting, nr 3/2020